

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio III. Solvuntur fundamenta contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

SECTIO III.

Solvuntur fundamenta contraria.

54. **A**RGUES 1. D. Athan. Dialog. 1. de Trinit. contra Anomeos pag. 659. Pater, ait, hypostasi gignit, & mandato creat. Et ad illud: Ex utero, &c. Plal. 109. Uteri nomine, ait, genitricem vim ipsius hypostases intellige. Et D. Aug. lib. 5. de Trinit. cap. 5. Ex eo ipso, inquit, Patrem dici, & esse Patrem, quod est ei Filius; sed est ei Filius, quia est terminus generationis propter Filiationem; ergo Pater est ei Pater, quia est principium generationis propter Paternitatem. Et D. Amb. Generatio, ait, paternae prioritatis est, non potentiae. Et D. Damascen. lib. de duob. Christ. volunt. Omnia, inquit, quae habet Pater, sunt Filii, generandi vi excepta. Et D. Epiphani. haer. 73. Vox Pater, inquit, plus est, quam nomen Ingeniti; in Ingenito enim non apparet potentia Patris. Et Concil. Florent. Sess. 19. ubi Joan. Theolog. cum dixisset, potentiam generativam esse id, quo, vel per quod Pater generat: Propterea tamen, inquit, non sequitur, ut hac substantia secundum suum esse commune, & absolutum principium sit, per quod; ergo &c. Respondeo primò generaliter, omnia haec, & similia loca intelligenda esse de principio expedito, seu actu generante, quod non datur sine actuali productione, qualis est relatio, ut diximus; non autem de principio formali quo: Vel si de hoc loquantur, intelligenda esse de principio formali quo & secundum quod includit formale, & essentialia; & secundum quod dicit necessarium, & accidentale.

55. Respondeo secundò etiam generaliter, Sanctos Patres in his locis solum velle, hoc, quod est generare esse proprietatem Patris, quod est de fide: An autem hoc proveniat in Patre à Paternitate tanquam à conditione in solo Patre existente; aut tanquam à formali principio generationis, non ibi docent; praesertim cum ex aliis locis oppositum constet, ut patet ex dictis.

56. Respondeo tertio specialiter, D. Athan. in primo loco, aut nomine hypostasis intelligere substantiam, ut intelligebant Graeci; & sic pro nobis est: aut si relationem, ut Latini, loqui de actu generandi, ita ut sensus sit, quod sicut agens actione agit, ita Pater hypostasi gignit, sicut & mandato creat, mandatum enim ad actum creandi pertinet. Nisi velis dicere cum P. Proposit. cit. num. 34. D. Athan. ibi, sicut & D. Ambr. loco adducto, solum voluisse docere, Filium necessario à Patre procedere, & non imperio ut creaturae, prout volebant Arian.

57. Ad secundum locum D. Athan. dicimus nomen hypostasis ab Antiquis Patribus confundi cum nomine Personae, sicque Sanctum Doctorem ibi loqui de principio quod, id est, de Persona, non autem de principio quo. Ad locum D. August. dicimus, rectè ibi colligere, Patrem esse Patrem, quia habet Filium, & contra: quale autem sit principium quo generationis, & qualis terminus, ibi non docet. Ad locum D. Damascen. dicimus, per vim gignendi ibi non intelligere potentiam, sive principium productivum, sed producentem actu, sub qua ratione non datur in Filio. Ad locum D. Epiphani. dicimus, in Ingenito non apparere potentiam Patris, nisi posita relatione, quam

Tom. 1.

ipsa potentia requirit, non ut sit potentia productiva, sed actu producens. Ad locum Concilii Florent. dicimus, Joannem ibi solum voluisse, substantiam quatenus communem, non esse productivam; alioqui omnes tres Personae producerent, sed solum requiri relationem determinantem, non ut potentiam, prout ipse dicit loco supra citato, sed ut conditionem sine qua non, quod concedimus.

Argues 2. Principium realiter productivum debet distingui realiter à termino producto: tum quia aliter non esset principium, ut ait Aristoteles lib. 5. Ethicor. cap. 5. Non, inquit, principium est, si unum solum est: tum etiam quia principium est prius suo principio; nihil autem potest esse prius se ipso à parte rei; sed absolutum in divinis non distinguitur realiter à relativo, ut est de fide; distinguitur autem relativum à relativo, nempe Paternitas à Filiatione; ergo solum relativum, non autem absolutum, potest habere rationem formalem principii ad intra. Hoc est in hac re potissimum Adversariorum fundamentum, quod quidem summam habet in hac quaestione difficultatem, ita tamen, ut non tantum contra nostram Sententiam vim habeat, sed etiam contra eorum sententiam, qui admittunt principium formale quo consistere simul in absoluto, sive ut productivo, sive ut communicativo, & etiam in relativo, ut consideranti patebit; siquidem jam concedunt id, quod realiter influit, aut communicatur, posse esse indistinctum à termino realiter producto, & cui realiter communicatur; consequenterque esse prius ut principium se ipso ut principio. Igitur:

Respondeo primò distinguendo majorem: principium realiter productivum debet distingui realiter à termino producto, si sit principium quod; concedo majorem: si sit principium quo; nego majorem: in quo patet solutio ad probationes. Unde cum Pater in divinis, qui est principium quod distinguatur realiter à termino producto, nempe à Filio, potest realiter illum producere, licet ratio formalis producendi, seu influendi, nempe Intellectio, neque à Patre, neque à Filio realiter distinguatur. Patet in creatura se ipsam divinitus reproducente in probabili opinione, licet contrariam alibi tenuerimus in Physica tract. 2. d. 4. à num. 57. nam in ea opinione eadem entitas, prout supponitur per aliam actionem producta, influit in se ipsam, quatenus se ex vi novae actionis reproducit, in quo, prout dicunt, nulla datur repugnantia praeter superfluitatem, quam Deus vincit, & natura, ne actum jam iterum agat, vitare intendit multiplicando semper individua.

Respondeo secundò, & melius, distinguendo eandem majorem: principium realiter productivum debet distingui realiter à termino producto, aut ratione sui, & in actu primo; aut ratione productionis, & in actu secundo; concedo majorem: semper ratione sui, & in actu primo; nego majorem: Unde ad productionem realem satis est, quod principium ut actu producens distinguatur à termino ut producto; cum autem in divinis principium nunquam sit in actu primo, quin sit in actu secundo, id est, actu producens; & terminus nunquam sit producibilis, quin simul sit productus, quin concipiatur in actu; sic autem in actu distinguitur realiter à termino producto. Patet exemplo proximè adducto, nam res, quae reproducitur, antecederet producta per unam actionem, qua supponitur existens, distinguitur realiter à se ipsa, ut per secundam actionem reproductam; ergo cum

Ggg 2

Essentia

Essentia supponatur existens cum Paternitate, quæ est productio activa, principium ut produciens distinguitur realiter à termino producto, quæ est productio passiva ut identificata eidem Essentiæ Divinæ.

61. Instabis 1. Principium quod, ut diximus, debet distingui realiter à termino realiter productis; ergo etiam, & à fortiori principium quo; nam *Propter quod unumquodq. tale, & illud magis*; sed principium quod tale est propter principium quo; ergo si hoc, quia reale, distinguitur realiter, etiam à fortiori & illud sic distinguetur. Respondeo negando consequentiam, ad cuius probationem dicimus, aliud esse principium quod esse principium ratione principii quo; aliud autem distingui realiter à termino propter principium quo; nam licet realis distinctio sit conditio ad realiter producendum, non est tamen ipsa formalis ratio, seu virtus producendi: sicut prioritas, aut approximatior non est formalis ratio, seu virtus producendi, licet sit conditio ad realiter producendum; ergo potest principium quod esse principium formaliter ratione principii quo tanquam ratione virtutis productivæ, licet non ratione illius, sed aliunde habeat distinctionem realem ad realiter producendum; sicut causa non à sua virtute productiva, sed ab indistantia, sive conbicatione habet approximationem.

62. Instabis 2. Solum principium quo realiter influit; siquidem principium quod solum denominativè est principium; sed id, quod influit, est quod distinguitur à termino; ergo sola relatio, quæ distinguitur, influit, solaque est principium quo. Respondeo distinguendo minorem: id, quod influit, est quod distinguitur à termino ut actu influens; concedo minorem: ut præciscens ab actuali influxu; nego minorem: Unde ut principium actu exerceat rationem principii realis, satis est, quod ut actu produciens distinguitur à termino producto, ut patet in causa se reproducente: cum autem principium in Divinis, ut actu exerceat rationem principii, involvat ipsam productionem activam, nempe Paternitatem, quæ realiter distinguitur à termino, idèd ut principium reale est, habet realem distinctionem in actu, veramque rationem principii realis.

63. Instabis 3. Si aliquid absolutum esset principium reale Personæ productæ, à qua realiter non distinguitur, plura sequerentur absurda: Primò, etiam posse esse reale principium Paternitatis, sicut est Filiationis, cum non detur major ratio. Secundò, idem esse radicem realem sui ipsius, nempe Naturam Divinam respectu Filii, cum quo est idem realiter. Tertiò, idem dicere realem ordinem ad se ipsum; siquidem principium, & principiatum, si talia sunt realiter, inter se realiter ordinantur. Quartò, esse principium reale sine reali productione; siquidem neque productio activa, nempe Paternitas, neque passiva, nempe Filiatio comparatæ ad absolutum sunt reales, quia non sunt realiter distinctæ à principio; consequenterque neque terminus erit realiter productus; siquidem talis est terminus, qualis est ejus productio; sed hæc omnia sunt absurda; ergo &c.

64. Respondeo negando majorem: ad primam probationem datur diversa ratio, quia ut absolutum esset principium Paternitatis, debebat supponi existens, & identificatum cum alio relativo à Paternitate realiter distincto, sicut supponitur existens, & identificatum cum Paternitate, quæ sic à Filiatione distinguitur; cum autem ad Paternitatem nihil supponatur realiter distinctum, idèd absolutum non potest ad illam, potest tamen ad

Filiationem esse reale principium.

Ad secundam dicimus, idem, saltem in actu per realem actionem posse esse radicem sui ipsius, si supponatur existens per aliam actionem adæquatè distinctam; siquidem ut existens per unam actionem est capax, ut ab eo oriatur alia actio, quæ terminetur ad idem esse, ut patet ex supra dictis. Imò hoc, suppositis principiis fidei, multò melius intelligitur in divinis; siquidem cum inter absoluta, & relativa detur distinctio virtualis intrinseca, quæ in ordine ad prædicata contradiatoria est æquipollenter realis, ut alibi diximus, & infra dicemus, Essentia ut supponitur existens simul cum Paternitate, potest esse principium reale, non quidem illi ipsius formaliter, sed Filiationis, quæ cum illà ita identificatur, ut à Paternitate actu realiter, ab ipsa verò Natura æquipollenter distinguitur.

Ad tertiam dicimus etiam eodem modo, idem posse dicere ordinem realem ad se ipsum, si supponatur existens, non præcisè sumptum ut est idem, sed prout ratione diversarum actionum exerceat rationem producentis, & producti. Unde sicut in causa se reproducente ordo realis est ipsi actio, quæ ut formalis productio, & terminatur ad ipsam entitatem causæ, illam respicit ut antecedenter existentem, & productam: ita ordinabilis in divinis est ipsa Filiatio v. g. quæ producta ut quo respicit Naturam ut existentem simul cum Paternitate improductam.

Ad quartam negamus sequelam, ad cuius probationem dicimus, productionem realem, ut talis sit, non comparari ad formalem rationem principii ut præciscens ab actuali productione, sed ad terminum ut realiter productum; nam in opinione identificantium actionem creativam cum Deo, talis actio est realis productio solum, quia est ad terminum realem, & non ut distinguitur à virtute creandi; supponit igitur talis opinio ad realem productionem, quod principium ut produciens distinguitur à termino ut producto: cum ergo in divinis principium ut produciens sit Pater, seu Natura cum productione actuali, nempe Paternitate, & ut sic distinguitur à termino producto, id est, à Filio, seu Filiatione eidem Naturæ identificata, bene sequitur dari in Divinis productionem realem.

Dices: Principium virtuale est illud, quod virtualiter distinguitur ab actione, & termino; ergo principium reale erit illud, quod realiter distinguitur ab actione, & termino. Respondeo principium virtuale esse illud, quod neque ab actione, neque cum actione distinguitur à termino realiter: principium verò reale, quod aut ab actione, & termino, aut cum actione à termino realiter distinguitur: Essentia autem licet cum Paternitate, & Filiatione sit idem, simul tamen cum Paternitate, ut cum actuali productione activa, distinguitur realiter à termino producto.

Argues 3. Si principium formale quo esset quid absolutum sequeretur: Primò has propositiones esse veras: *Natura Divina producit: Natura Divina generat, &c.* siquidem de principio, à quo est actus, actus ipse verè affirmatur; sic enim quia calor producit calorem, verè dicitur: *Calor producit: calor calefacit*; illæ autem propositiones damnantur in Concilio Lateranensi cap. *Damnamus de sum. Trinit.* Secundò, Filium esse imaginem Essentiæ Divinæ; siquidem ad rationem imaginis solum requiritur similitudo, & productio; hæc autem repertiuntur in Filio respectu Essentiæ. Tertiò, inter

Personas Divinas dari relationes reales similitudinis, & æqualitatis; si enim sine distinctione principii datur producentis, & productum realiter, etiam dabitur relatio realis. Quartò, non esse necessariam Spirationem activam; siquidē si absolutum est principium, & solum requiritur relativum ut conditio ad distinctionem; cum Pater, & Filius jam supponantur distincti per proprias subsistentias relativas, non erit necessaria ad distinctionem Spiratione activa; sed hæc omnia sunt absurda; ergo &c.

Respondeo ad primum, propositiones illas idēd damnari, quia per illas significabatur Naturam Divinam distingui realiter à Persona producta, sicque non posse absolute proferri; posse tamen cum addito: *Natura Divina producit ut quo: generat ut quo:* licet ita possit affirmari absolute de calore, utpote qui non solum est virtus productiva, sed etiam distincta. Addo argumentum retorqueri posse, quia etiam non potest dici: *Paternitas generat: Relatio spirat:* & tamen sola relatio est principium quo productivum generandi, & spirandi, ut ipsi Adversarii dicunt.

Dicent, generare, & spirare non solum dicere principium productivum, sed etiam communicativum. Sed contra primò, quia jam supra ostendimus, principium communicativum, & productivum formaliter esse idem. Secundò, quia jam principium quo generationis, & spirationis esset tota Persona; siquidem diceret simul absolutum, & relativum, contra id, quod ipsi Adversarii supponunt, asserentes esse virtualiter distinctum à principio quod.

Respondeo ad secundum, Filium non esse imaginem Essentiae Divinae, licet sit imago ratione Essentiae Divinae; non est imago Essentiae Divinae, licet ab ea procedat, & sumat similitudinem, quia ad rationem imaginis præter similitudinem, & processionem requiritur distinctio, licet hæc non proveniat ab aliquo absoluto, sed relativo. Hinc retorqueo argumentum: Licet ad rationem imaginis requiratur similitudo, hæc in Adversariorum sententia non provenit à relativo, sed ab absoluto; ergo etiam licet requiratur distinctio, non opus erit, quod hæc proveniat formaliter ab absoluto, sed satis erit, si proveniat à relativo.

Respondeo ad tertium, idēd inter Personas Divinas non dari relationes reales similitudinis, & æqualitatis distinctas à relationibus producentis, & producti, quia requirunt fundamenta remota realiter distincta; at verò Natura Divina, quæ esset fundamentum remotum in omnibus Personis est eadem: datur tamen relatio realis producentis, & producti, quia hæc coincidit cum ipsis productionibus activa, & passiva, quæ realiter distinguuntur.

Respondeo ad quartum primò retorquendo argumentum: Idēd (ut dicunt) principium quo est quid relativum, quia debet distingui à termino producto; sed præcise ab Spiratione activa, jam Pater, & Filius distinguuntur ab Spiritu Sancto; ergo jam datur totum id, quod requiritur ad productionem Spiritus Sancti; consequenterque necessaria non erit Spiratione activa.

Dicent, Paternitatem solum esse principium generationis, & Filiationem esse ejus terminum, ideoque requiri Spirationem activam, ut sit principium productivum Spiritus Sancti. Sed contra, quia hoc eodem modo nos respondebimus, undē: Respondeo secundò, Paternitatem solum esse formalem actum generandi, & Filiationem ejus terminum, ideoque requiri

Spirationem activam, ut sit formalis actus spirandi, per quem voluntas exerceat rationem principii spirativi.

SECTIO IV.

Proponuntur, & solvantur alia argumenta.

ARGUES 4. Si principium quo productivum esset aliquid absolutum, posset Filius, & Spiritus Sanctus producere alias Personas, sicut Pater producit Filium, & Filius cum Patre producit Spiritum Sanctum; siquidem in Filio, & Spiritu Sancto cum sit quicquid est absolutum, est etiam virtus, seu principium productivum; & deinde est etiam conditio distinctionis, quæ inducitur per subsistentias relativas; sicque datur quicquid requiritur ad realiter producendum, & communicandum Naturam alteri Personæ; sed hoc est hæreticum; ergo &c.

Respondeo primò retorquendo argumentum: Sicut principium communicativum est in Patre, Filio, & Spiritu Sancto, ita in quolibet est proprietas relativa, & quidem distincta, æqualis, & ejusdem perfectionis; ergo cur proprietas Filii, & Spiritus Sancti non erit etiam productiva alterius, per quam productionem communicetur alteri eadem Natura, seu principium communicativum?

Dicent, rationem esse, quia sola Paternitas est proxima ratio producendi Filium, & sola Spiratione activa est proxima ratio producendi Spiritum Sanctum. Sed contra, quia & hoc idem nos respondebimus: Undē. Respondeo secundò, solum Paternitatem esse formalem actum generandi, & solum Spirationem activam esse formalem actum spirandi, qui cum non possint multiplicari, idēd Filius, & Spiritus Sanctus non possunt alias Personas producere, sicut Pater producit Filium, & Filius cum Patre Spiritum Sanctum. Cur autem actus generandi, & spirandi activè non multiplicentur in Personis, in quibus est tota virtus absoluta generativa, & spirativa? Ratio, ut supra diximus, est, quia principium generativum simul, ac semel per unam Paternitatem (idem est de principio Spirativo per unam Spirationem activam) habet actum adequatum omnino necessarium, & infinitum, ultra quem alius est impossibilis.

Instabis: Idem per unam actionem adequatam existens potest iterum, atque iterum se per diversas actiones adequatas reproducere; ergo etiam eadem Essentia Divina, prout supponitur existens cum Paternitate, aut Filiatione, licet sint actus adequati, poterit se iterum, atque iterum per reproductionem recommunicare. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia respectu rei se reproducentis possunt dari non tot, quin plures actiones distinctæ; licet enim sint adequatæ respectu termini, sunt tamen finitæ, ideoque multiplicabiles: at verò respectu principii generativi in divinis, non potest dari, nisi una tantum generatio activa, cum enim sit infinita, & non impedita, producit quantum potest, sicque unicus actus exhaurit totam rationem generandi; idemque cum proportionem dicimus, & supra diximus de Spiratione.

ARGUES 5. Si principium communicationis, &